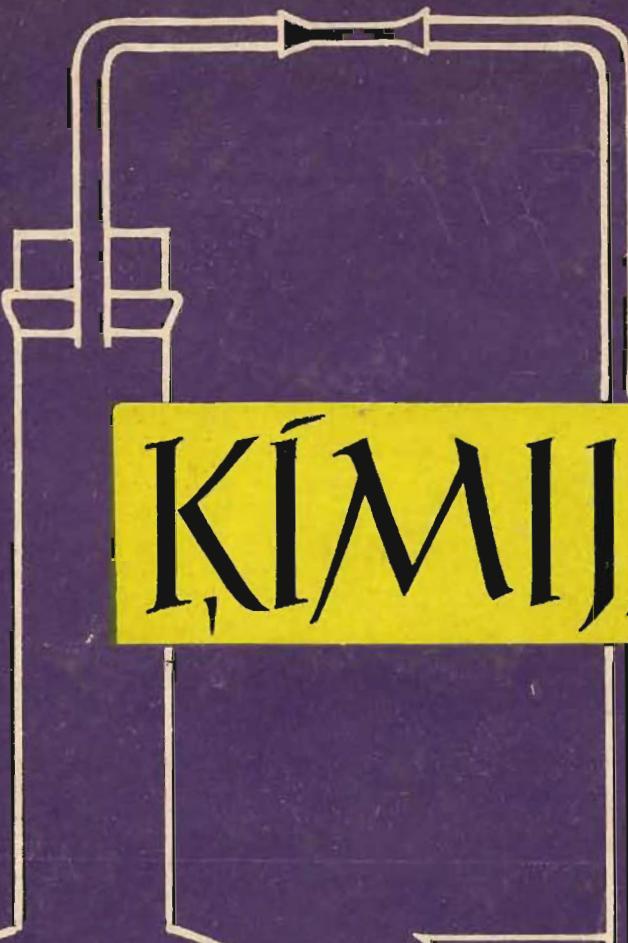
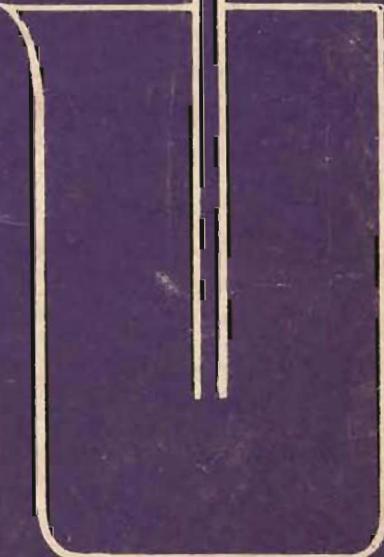
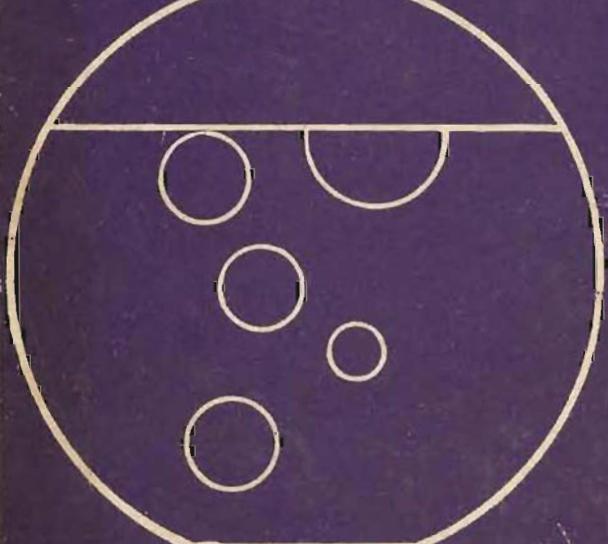

S.VASJUČENKO

KÍMIJA

SATURS

<i>Priekšvārds ceturtajam izdevumam . . . . .</i>	3
<i>No priekšvārda trešajam izdevumam . . . . .</i>	4
<i>Ievads. Ķīmijas priekšmets</i>	
1. §. Vielas un kermeņi	5
2. §. Viendabigas un neviendabigas vielas	5
3. §. Fizikālās un ķīmiskās parādības	6
4. §. Ķīmija un tās nozīme cilvēka dzīvē	7
5. §. Ķīmijas zinātne un ķīmiskā rūpniecība	8
6. §. Ķīmijas zinātnes un ķīmiskās rūpniecības attīstība Padomju Savienībā Jautājumi un uzdevumi	9
	11
<i>I nodaļa. Ķīmijas pamatlēdzieni un likumi</i>	
7. §. Mehānisks maisījums un ķīmisks savienojums	12
8. §. Ķīmisko reakciju tipi. Vienkāršas un saliktas vielas. Ķīmiskie elementi	13
9. §. Vielas svara nezūdamības likums	14
10. §. M. Lomonosova dzīve un zinātniskā darbība	17
11. §. Ķīmiskā sastāva nemainības likums	18
12. §. Ķīmiskā enerģija. Eksotermiskās un endotermiskās reakcijas Jautājumi un uzdevumi	18
	19
<i>II nodaļa. Atomāri molekulārā mācība</i>	
13. §. Atomāri molekulārās mācības galvenās tezes	20
14. §. Atomsvari un molekulsvari	21
15. §. Gramatoms un grammolekula	22
16. §. Ķīmijas pamatlēdzieni un likumi atomāri molekulārās mācības gaismā Jautājumi un uzdevumi	23
	24
<i>III nodaļa. Ķīmiskā simbolika un vērtība</i>	
17. §. Ķīmiskie simboli un formulas	25
Jautājumi un uzdevumi	29
18. §. Ķīmiskie vienādojumi. Aprēķini pēc reakciju vienādojumiem	30
19. §. Vielu analīze un sinteze	35
Jautājumi un uzdevumi	35
20. §. Vērtība	36
Jautājumi un uzdevumi	39
<i>IV nodaļa. Ūdens. Šķidumi. Skābeklis. Ūdeņradis</i>	
21. §. Ūdens	40
22. §. Ūdens kā šķidinātājs	42
23. §. Ūdens sastāvs	47
Jautājumi un uzdevumi	48
24. §. Skābeklis	49
25. §. Ozons	52
Jautājumi un uzdevumi	53

26. §. Ūdeņradis	54
27. §. Ūdeņraža peroksīds	62
1. laboratorijas darbs	62
Jautājumi un uzdevumi	65

V nodaļa. Neorganisko savienojumu klasifikācija

28. §. Metali un nemetali	66
29. §. Oksīdi	67
30. §. Oksīdu klasifikācija	68
31. §. Indikatori	70
32. §. Bāzes (metalu hidroksidi)	71
33. §. Skābes	75
34. §. Sālis	79
35. §. Oksīdu, bāzu, skābju un sāļu savstarpējā iedarbība	86
2. laboratorijas darbs	88
3. laboratorijas darbs	90
Jautājumi un uzdevumi	93

VI nodaļa. Halogeni

36. §. Hlors	97
37. §. Hlorūdeņradis un sālsskābe	99
38. §. Sālsskābes sālis	102
39. §. Hlora savienojumi ar skābekli	103
40. §. Broms	104
41. §. Jods	105
42. §. Fluors	106
43. §. Halogenu salīdzinājums	108
4. laboratorijas darbs	109
Jautājumi un uzdevumi	111

VII nodaļa. Sērs un tā savienojumi

44. §. Sērs	113
45. §. Sērūdeņradis	115
46. §. Sēra dioksīds un sērpaskābe	117
47. §. Sēra trioksīds	120
48. §. Sērskābe	121
49. §. Sērskābes iegūšana	123
50. §. Sērskābes sālis	125
5. laboratorijas darbs	126
Jautājumi un uzdevumi	128

*VIII nodaļa. D. Mendeļejeva periodisks likums
un kīmisko elementu periodiskā sistēma*

51. §. Kīmisko elementu klasifikācijas pirmsākums	130
52. §. Periodisks likums	131
53. §. Kīmisko elementu periodiskā sistēma	133
54. §. Periodisks sistēmas nozīme. D. Mendeļejeva paregötie elementi.	135
Jautājumi un uzdevumi	137
55. § Radioaktivitāte	138
Jautājumi un uzdevumi	139
56. §. Atomu uzbūves elektronu teorija	140
Jautājumi un uzdevumi	142
57. §. Vērtības elektronu teorija. Joni un jonogenā saite. Kovalentās saites jēdziens	143
Jautājumi un uzdevumi	145
58. §. Periodisks likums un atoma uzbūve	145
59. §. Dmitrijs Ivanovičs Mendeļejevs (1834.—1907. g.) un viņa darbu nozīme kīmijas attīstībā	150
Jautājumi un uzdevumi	152

XIX nodaļa. Elektrolitiskā disociācija

60. §. Skābju, bāzu un sāļu šķidumu īpašības	153
61. §. Elektrolīti un neelektrolīti	154
62. §. Elektrolitiskās disociācijas teorijas pamāttēzes	154
63. §. Skābju, bāzu un sāļu disociācija ūdens šķidumos	157
64. §. Disociācijas pakāpe	159
65. §. Apmaiņas reakcijas elektrolītu šķidumos. Jonu vienādojumi	160
66. §. Oksidēšanās-reducēšanās procesi. Elektrolize	161
67. §. Elektrolizes pielietošana	165
Jautājumi un uzdevumi	165

X nodaļa. Slāpeklis, fosfors un to savienojumi

68. §. Slāpekļa grupas elementu vispārīgs raksturojums	166
69. §. Slāpeklis	166
70. §. Slāpekļa savienojumi ar ūdegradi	167
71. §. Amonjaka iegūšana	170
72. §. Amonjaka un amonija sāļu lietošana	172
73. §. Slāpekļa savienojumi ar skābekli	173
74. §. Slāpekļskābe	174
75. §. Slāpekļskābes īpašības	176
76. §. Slāpekļskābes iedarbība uz metaliem	177
77. §. Slāpekļskābes sālis	178
78. §. Slāpekļskābes un tās sāļu lietošana	178
79. §. Slāpekļa riņķošana dabā	179
80. §. Gaiss	181
81. §. Inertās gāzes	183
6. laboratorijas darbs	183
Jautājumi un uzdevumi	185
82. §. Fosfors un tā savienojumi	187
83. §. Fosfora savienojumi ar ūdegradi	189
84. §. Fosfora savienojumi ar skābekli	189
85. §. Fosfora minerālmēslī	191
Jautājumi un uzdevumi	192

XI nodaļa. Ogleklis, silicijs un to savienojumi

86. §. Periodiskās sistēmas IV grupas elementu vispārīgs raksturojums	193
87. §. Ogleklis	193
88. §. Oglekļa ķīmiskās īpašības	197
89. §. Oglekļa savienojumi ar skābekli	198
7. laboratorijas darbs	204
Jautājumi un uzdevumi	206
90. §. Jēdziens par cieto, šķidro un gāzveida kurināmo	206
Jautājumi un uzdevumi	209
91. §. Silicijs	210
Jautājumi un uzdevumi	215

XII nodaļa. Metali

92. §. Vispārīgas ziņas par metaliem	216
Jautājumi un uzdevumi	222
93. §. Sārmu metali	223
Jautājumi un uzdevumi	226
94. §. Magnijs un kalcijjs	227
Jautājumi un uzdevumi	230
95. §. Aluminijjs	231
Jautājumi un uzdevumi	237
96. §. Dzelzs	237
Jautājumi un uzdevumi	246
97. §. Isas ziņas par varu, sudrabu, zeltu, cinku, dzīvsudrabu, alvu un svinu	246
Jautājumi un uzdevumi	250
98. §. PSRS metalurgiskā rūpniecība	253

XIII nodaļa. Jēdziens par organiskām vielām. Oglūdeņraži

99. §. Ievads	256
100. §. Piesātinātie oglūdeņraži (parafini)	258
101. §. Izomerija	264
102. §. Ķīmiskās uzbūves teorija	265
Jautājumi un uzdevumi	268
103. §. Aleksandrs Mihailovičs Butļerovs (1828.—1886. g.)	269
104. §. Nepiesātinātie oglūdeņraži. Etilēns	270
Jautājumi un uzdevumi	273
105. §. Acetilēns	273
Jautājumi un uzdevumi	275
106. §. Kaučuks	276
Jautājumi un uzdevumi	278
107. §. Nafta	278
108. §. Dabiskās gāzes	283
109. §. Benzols. Koksa ķīmiskā rūpniecība	283
8. laboratorijas darbs	288
Jautājumi un uzdevumi	291

XIV nodaļa. Jēdziens par spiritiem, fenoliem, aldehīdiem, karbonskābēm, esteriem un taukiem

110. §. Spiriti	292
111. §. Oglūdeņražu un spiritu ģenētiskā saistība	297
112. §. Glicerīns	297
113. §. Fenols	298
114. §. Aldehīdi	299
115. §. Aldehīdu homologiskā rinda	301
116. §. Vispārīgas ziņas par karbonskābēm	303
117. §. Jēdziens par esteriem	309
118. §. Jēdziens par taukiem	311
Jautājumi un uzdevumi	313

XV nodaļa. Jēdziens par oglūdeņiem un slāpekli saturošām vielām (nitrosavienojumiem, amīniem, olbaltumvielām)

119. §. Oglūdeņi	315
120. §. Glikoze	315
121. §. Saharoze	317
122. §. Ciete	318
123. §. Celuloze	319
124. §. Nitrosavienojumi	322
125. §. Anilīns	323
126. §. Olbaltumvielas	324
9. laboratorijas darbs	327
Jautājumi un uzdevumi	329

XVI nodaļa. Sintētiskās lielmolekulārās vielas (polimeri)

127. §. Vispārīgs jēdziens par lielmolekulārām vielām	332
128. §. Lielmolekulāro vielu sintezes pamatmetodes	333
129. §. Svarīgākie monomeri	336
130. §. Plastīmasas	337
131. §. Sintētiskās šķiedras	342
132. §. Sintētiskie kaučuki	345
10. laboratorijas darbs	348
Jautājumi un uzdevumi	353